

**Opinia o ustawie o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy –
Prawo bankowe (druk nr 528)**

I. Cel i przedmiot ustawy

Przedmiotem nowelizacji jest ustawa z dnia 13 października 2007 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 z późn. zm.) oraz ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. poz. 665, z późn. zm.).

Celem dokonania zmian jest rozwiązanie problemu należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne osób, które pobierały zasiłek macierzyński (zasiłek w wysokości zasiłku macierzyńskiego) albo przebywały na urlopie wychowawczym i jednocześnie prowadziły pozarolniczą działalność gospodarczą.

Materia uregulowań wprowadza jednoznaczność stanu prawnego po wejściu w życie ustawy (art. 1 pkt 1 ustawy nowelizującej) oraz odnosi się do sytuacji zaistniałej w przeszłości, tj. od 1999 r. (art. 3-8 ustawy nowelizującej), z powodu niejednolitego interpretowania i stosowania prawa.

Zmiany w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych (art. 1 pkt 1 ustawy nowelizującej) uściślają więc zasadę obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego (lub zasiłku w jego wysokości) przez niektóre osoby. Są nimi: wykonujący pracę nakładczą, pracę na podstawie umowy agencyjnej lub zlecenia (albo innej umowy o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy dotyczące zlecenia) oraz osoby z nimi współpracujące (z wyłączeniem uczniów i studentów do ukończenia 26 lat), prowadzący pozarolniczą działalność i osoby z nimi współpracujące, wykonujący odpłatnie pracę, na podstawie skierowania do pracy, w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania, a także duchowni (art. 9 ust. 1c ustawy zmienianej). Jednocześnie wprowadza się dla tych osób możliwość

dobrowolnego objęcia ubezpieczeniami (na swój wniosek) również z tytułów pozostałych (wszystkich lub wybranych).

W stosunku do: pracowników, członków rolniczych spółdzielni i funkcjonariuszy Służby Celnej, spełniających jednocześnie warunki do objęcia obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnemu i rentowymi z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego, nowelizacja przewiduje obowiązkowe ubezpieczenie z obydwu tytułów (art. 9 ust. 1d ustawy zmienianej).

W związku z powyższymi uregulowaniami zmodyfikowano art. 9 ust. 6 ustawy zmienianej, który stanowi o obowiązku podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym przez osoby: wykonujące odpłatnie pracę, na podstawie skierowania do pracy, w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania oraz przebywające na urlopach wychowawczych (dotychczas krąg ten obejmował także pobierających zasiłek macierzyński lub zasiłek w jego wysokości), jeżeli nie mają prawa do emerytury lub renty oraz innych tytułów podlegania obowiązkowi ubezpieczeń społecznych (art. 1 pkt 1 ustawy nowelizującej).

Celem art. 3 ustawy nowelizującej jest umorzenie należnych składek na ubezpieczenia społeczne osób prowadzących w przeszłości działalność pozarolniczą - z tytułu prowadzenia tej działalności, w okresie pobierania zasiłku macierzyńskiego (lub zasiłku w jego wysokości) z innego tytułu albo przebywania na urlopie wychowawczym. Umorzenie obejmuje okres pobierania zasiłku macierzyńskiego lub przebywania na urlopie wychowawczym. Jeżeli w wyniku umorzenia powstała nadpłata, zostanie ona zaliczona na poczet zaległych lub bieżących składek, a w razie ich braku, następuje ich zwrot płatnikowi. Umorzenia następuje na wniosek płatnika składek zgłoszony w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy. Uwzględnienie wniosku płatnika o dokonanie umorzenia powoduje zaewidencjonowanie na koncie ubezpieczonego całości składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, za okres pobierania zasiłku macierzyńskiego.

Nowelizacja ponadto wprowadza przepisy upraszczające bieżące stosowanie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (art. 1 pkt 2-4 ustawy nowelizującej). Rezygnuje się z obowiązku składania deklaracji ZUS i opłacania składek za czas zawieszenia wykonywania działalności w stosunku do przedsiębiorcy, będącego płatnikiem składek wyłącznie za siebie (art. 1 pkt 3 ustawy nowelizującej), a także upraszcza się wymóg składania deklaracji rozliczeniowej lub imiennych raportów miesięcznych przez duchownych opłacających składkę wyłącznie za siebie oraz osób dobrowolnie objętych ubezpieczeniami emerytalnym i rentowym - w określonych ustawą warunkach, zwalniając je ze składania tych dokumentów za kolejny miesiąc (art. 1 pkt 4 ustawy nowelizującej). Eliminuje się także sztywny termin (30

dni) na złożenie wniosku dla osób zamierzających dobrowolnie kontynuować ubezpieczenia emerytalne i rentowe po jego ustaniu (art. 1 pkt 2 lit. b ustawy nowelizującej).

Zmiana zawarta w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe umożliwia identyfikację współposiadaczy wspólnego rachunku, na który przekazano świadczenie za okres po śmierci ubezpieczonego (art. 2 ustawy zmieniającej).

II. Przebieg prac legislacyjnych

Projekt ustawy stanowił przedłożenie rządowe, był rozpatrywany w trybie pilnym. W pracach podkreślano, że powstał po skierowaniu przez Sejmową Komisję Polityki Społecznej i Rodziny dezyderatu do Rządu w sprawie niejednolitej praktyki interpretowania prawa. Różnica w brzmieniu ustawy przyjętej przez Sejm w dniu 3 kwietnia br. w stosunku do brzmienia projektu polega na zrównaniu, w zakresie umorzenia należnych składek na ubezpieczenia społeczne, osób, które pobrały zasiłki macierzyńskie, prowadząc jednocześnie działalność pozarolniczą, z osobami, które prowadziły taką działalność, przebywając na urloпах wychowawczych. W stosunku do osób przebywających na urloпах wychowawczych projekt przewidywał wyznaczenie przez ZUS terminu do zapłaty należności, z możliwością rozłożenia na raty. W sprawozdaniu Komisji Sejmowej analogicznie potraktowano osoby przebywające na urloпах macierzyńskich i na wychowawczych w zakresie umorzenia należnych składek.

Ponadto w ustawie zrezygnowano z objęcia obowiązkowym ubezpieczeniem wypadkowym osób zleceniobiorców wykonujących zlecenie poza siedzibą lub miejscem prowadzenia działalności zleceniodawcy.

W trakcie trzeciego czytania dokonano zmiany polegającej na zaewidencjonowaniu na koncie ubezpieczonego, w razie uwzględnienia wniosku o umorzenie należności, składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za okres pobierania zasiłku macierzyńskiego (lub zasiłku w jego wysokości)

Ustawa nie budzi zastrzeżeń legislacyjnych.

Bożena Langner

Główny legislator